

Morfologie I, II (CJA009) – písemná zkouška A (31.5. 2007)

Odpovědi + bodování

(max. 30 bodů, min. 2/3, tj. 20)

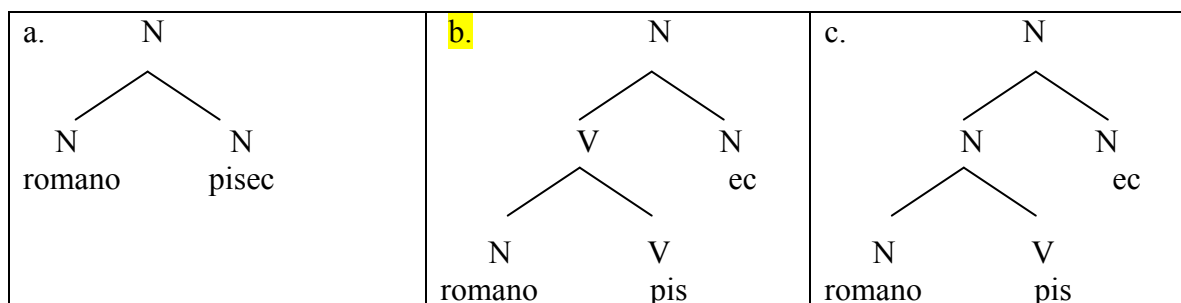
1. Který soubor tvoří slova jedné slovotvorné kategorie? Uveďte její název.

2 body (1 za označení + 1 za název)

- a) vakcinovat, kralovat, schnout, plombovat, barvit,
- b) učitel, vychovatel, lepič, holubář, blbec
- c) učitel, učitelství, naučit, učebna, učebnice, učitelka, učedník
- d) kovový, hraniční, vysokoškolský, názorový, exemplární
relační adjektiva

2. Která struktura odpovídá struktuře kompozita *romanopisec*?

3 body

3. Uveďte příklady 2 slov (derivovaných různými afixy), která mají následující derivační historii: $A \rightarrow N \rightarrow A$

2 body (1 + 1)

např. bílý \rightarrow bělost \rightarrow bělostný, hloupý \rightarrow hlupák \rightarrow hlupákův

4. Uveďte alespoň 4 různé sufixy, které derivují N a selektují taky N.

2 body

5. Derivujte inchoativa

4 body (2 + 2)

a) suchý: schnout

b) bílý: bělat nebo bělet

6. Popište fonologické vlastnosti *k*-ových sufixů. Ilustrujte na příkladech.

4 body

alternace *e* s nulou na levém okraji sufixu, palatalizace velár a *h*

7. Který typ pádového synkretismu se neobjevuje u žádné z deklinací?

3 body

- a) dativ sg. a lokál sg.
- b) nominativ sg. a genitiv sg.
- c) genitiv pl. a nominativ pl.

8. Dokažte, že genitiv a dativ jsou dva rozdílné typy pádů, strukturní vs. lexikální.

4 body

nominalizace ditranzitivních V: Acc → Gen, ale Dat zůstává
věnovat někomu (Dat) něco (Acc) → věnování něčeho (Gen) někomu (Dat)

numerativ: Gen přepisuje Nom a Acc, tj. ostatní strukturní pády, ale ne Dat

9. Vysvětlete pojem sekundární imperfektivum.

2 body

imperfektivní V, které má prefix; např. *zapisovat*

10. Uveďte dva typy alternací, kdy se zároveň mění kvantita i kvalita vokálu. Každý typ ilustруйте na příkladu.

4 body (2 + 2)

tzv. stoupání středních vokálů: *e* → *í*, *o* → *ů*; např. deminutiva *hotel* → *hotýlek*, *brambor* → *brambůrek*

diftongizace: *u* → *ou*; např. *zub* → *zoubek*

Morfologie I (CJA006) – zápočtový test B (4. 1. 2007)

Jméno, UČO:

Hodnocení:

1a. Označte dvojici s homonymními gramatickými morfémy. (3)

- a) sousedem, lesem
- b) správcih, pánech
- c) nesu, starostu

1b. Uved'te jejich gramatické rysy.

2. Který soubor tvoří tranzitivní/přechodná slovesa? (1)

- a) spát, chodit, skákat, kroutit, smát se, mluvit
- b) číst, držet, odsouvat, privatizovat, vyškrtnout
- c) otevřít, odumřít, senilnět, točit, gratulovat

3. Který typ pádového synkretismu se objevuje u všech jmenných paradigmatach s výjimkou životných maskulin ? (1)

- a) genitiv sg. a akuzativ sg.
- b) genitiv pl. a nominativ sg.
- c) nominativ pl. a akuzativ pl.

4. Vyjmenujte všechny alomorfy morfému [GEN PL]. (2)

5. Definujte alespoň dva kontexty pro alternace typu $V \sim V V$ (krátký vokál ~ dlouhý vokál) v současné češtině. (2)

6. Proved'te morfematickou analýzu jména *věrnostní*: a) izolujte jednotlivé morfémy, b) napište jejich lexikální reprezentaci, tj. forma + gramatické rysy (+ kontext). (3)

7. Uved'te alespoň tři nezávislé argumenty pro to, že slovo *výběrčí* je jméno, ač formálně vypadá jako adjektivum. (3)

8. Vysvětlete, proč se jména, adjektiva a verba označují jako otevřené třídy slov. (3)

Morfologie I (CJA006) – zápočtový test C (11. 1. 2007)

Jméno, UČO:

Hodnocení:

1a. Označte dvojici s homonymními afixy. (3)

- a) poskočit, povytáhnout
- b) počmárat, postrčit
- c) učitel, hotel

1b. Pokuste se definovat jejich funkci (gramatické rysy).

2. Který soubor tvoří pluralia tantum? (1)

- a) ústa, ramena, kalhoty, vrata, kamna, humna, kolena
- b) vidle, kleště, zásnuby, kapsáče, varhany, vrata
- c) žestě, kleště, ruce, šustáky, housle, kvasnice, zásobnice

3. Který typ pádového synkretismu se objevuje u všech paradigmata složené adjektivní deklinace? (1)

- a) instrumentál sg. a lokál pl.
- b) genitiv pl. a lokál pl.
- c) nominativ pl. a akuzativ pl.

4. Vyjmenujte všechny alomorfy morfému [DAT PL]. Dokažte, že jde o alomorfy 1. řádu (Erhart). (3)

5. Uveďte 3 různé kontexty, v nichž alternují veláry s alveolárami. (3)

6. Proved'te morfemickou analýzu slova *chalupářský*: a) izolujte jednotlivé morfémy, b) napište jejich lexikální reprezentaci, tj. forma + gramatické rysy (+ kontext). (3)

7. Slovo *opisování* je jméno derivované ze slovesa *opisovat*. Uveďte alespoň dvě gramatické vlastnosti, které s ním sdílí. (3)

8. Jakými dvěma sufixy se v češtině derivují posesivní adjektiva? (1)

Morfologie I (CJA006) – zápočtový test D (11. 1. 2007)

Jméno, UČO:

Hodnocení:

1a. Označte dvojici s homonymními afixy. (3)

- a) běžte, běháte
- b) žena, kláda
- c) běž, slon

1b. Uveďte jejich gramatické rysy.

2. Který soubor tvoří imperfektiva? (1)

- a) zlátnout, tisknout, blbnout, žluknout, rozpadávat se
- b) polknout, kleknout, táhnout, kupovat, odcházet
- c) rozpadat se, oplakávat, vykupovat, klikat

3. Který typ pádového synkretismu se objevuje u všech paradigmat složené adjektivní deklinace? (1)

- a) instrumentál sg. a lokál pl.
- b) genitiv pl. a lokál pl.
- c) nominativ pl. a akuzativ pl.

4. Vyjmenujte všechny alomorfy morfému [INS SG]. Dokažte, že jde o alomorfy 1. řádu (Erhart). (3)

5. Jaký je kontext pro alternance *d/t ~ s* v současné češtině? (3)

6. Proved'te morfematickou analýzu slova *učitelovat*: a) izolujte jednotlivé morfémy, b) napište jejich lexikální reprezentaci, tj. forma + gramatické rysy (+ kontext). (3)

7. Vyjmenujte alespoň 3 předložky, které mají jak akuzativní, tak instrumentálovou valenci. S jakým prostorovým konceptem je spojen ACC a s jakým INS? (3)

8. Jakými dvěma sufixy se v češtině derivují posesivní adjektiva? (1)
Morfologie I (CJA006) – zápočtový test E (25. 1. 2007)

Jméno, UČO:

Hodnocení:

1a. Označte dvojici s homonymními afixy. (3)

- a) sedat, sedativum
- b) běhají, nábreží
- c) běhal, sedal

1b. Uveďte jejich gramatické rysy.

2. Které z uvedených slov zahrnuje ve své struktuře *téma*? (1)

- a) chov
- b) chovatel
- c) výchovný

3. Který typ pádového synkretismu se objevuje u žádného ze jmenných paradigmat? (1)

- a) nominativ sg. a genitiv pl.
- b) nominativ sg. a akuzativ sg.
- c) nominativ sg. a genitiv sg.

4. Vyjmenujte všechny alomorfy morfému [1. os. sg]. Popište jejich distribuci. (3)

5. Uveďte 3 vlastnosti, jimiž se liší pomocné *být* (auxiliár), které je součástí analytického tvaru préterita, od *být*, které se objevuje např. v pasivní konstrukci. (3)

6. Uveďte příklad slova s *morfematickou strukturou* [[[kořen]sufix]sufix]koncovka]. (3)

7. Které verbální formy se označují jako *nefinitní*? Co mají společného? (3)

8. Jaké morfologické vlastnosti mají *řadové číslovky*? (1)

Morfologie I (CJA006) – zápočtový test F (12. 2. 2007)

Jméno, UČO:

Hodnocení:

1. Které z uvedených slov má strukturu [[[kořen]téma]koncovka]? (2)

- a) máváme
- b) dáme
- c) mámě

2. Označte gramaticky správnou strukturu. (2)

- a) Jdouc domů, zpívali si.
- b) Donesa domů nákup, začal hned vařit oběd.
- c) Celý večer se dívala na televizi, pletouc u toho svetr.

3. Označte strukturu, v níž se objevuje numerativ. (2)

- a) Z domu vyvezli tunu odpadků.
- b) Uvažoval o dvou nových autech.
- c) Přišlo tam cca sto lidí.

4. Vyjmenujte alomorfy morfému [Vocativ SG], které se objevují u deklinačního paradigmatu *pán*. Popište jejich distribuci. (2)

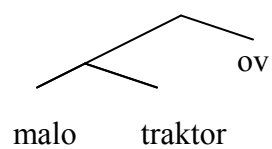
5. Vyjmenujte všechny infinitivní kmenotvorné přípony. Ke každé z nich uveďte příkladové sloveso. (3)

6. Uveďte příklad sekundárního imperfektiva. (1)

7. Vysvětlete pojem ablaut. Uveďte příklad. (3)

8. Která z uvedených struktur je strukturou adjektiva *malotraktorov-*? (3)

a.

b.

